

5. Даниляк, А. (2018). Медіація як новітній засіб вирішення сімейних спорів. *Юридичний Науковий Електронний журнал*, 3(1), 56-58.
6. Дутко, А., Нагірняк, О. (2020). Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*, 7(1), 148-152.
7. Парнета, О., Федик, С. (2021). Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Актуальні Проблеми Правознавства*, 1(25), 100-106.

Кудрявцева Наталія Олегівна

Юристка, аспірантка

Національної академії Служби безпеки України

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ РОЛЬ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОСТІ

З глобальним розвитком цифрового суспільства поняття «діджиталізація» або «дігіталізація» або «цифровізація» стали використовуватися не лише в повсякденному житті пересічних громадян.

30 січня 2019 року було затверджено Засади реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку [1], якими визначив окремі принципи реалізації державної політики цифрового розвитку, серед яких, зокрема, відкритість, прозорість, багаторазовість використання та орієнтованість на громадян (полягає в забезпеченні першочергового врахування потреб та очікувань громадян під час прийняття рішень щодо форм чи способів здійснення функцій держави) тощо. Згодом Кабінетом Міністрів України було затверджено також Положення про Міністерство цифрової трансформації України [2] та Положення про Міжгалузову раду з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації [3]. Надалі цифровізацію було визначено як процес впровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя (частина перша статті 1 Закону України «Про Національну програму інформатизації» [4]). У період воєнного стану актуальним стало також питання підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України, про що було видано окрему постанову [5]. Як бачимо, наша держава увійшла у стрімкий етап суцільної діджиталізації усіх сфер суспільних відносин.

Зрозуміло, що з трансформацією суспільства в інформаційне виникли ряд нових проблем. Поруч із мобільними тенденціями впровадження нових технологій, передачі і поширення знань постають загрози для життя і здоров'я людини, пов'язані з сучасними інформаційними технологіями, розвитком інтернету. Так, постає потреба забезпечення інформаційної безпеки держави [6, с. 180].

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»

Водночас недоліки цифровізації є значно меншими за переваги діджиталізації суспільства.

Розвиток та запровадження у різні сфери суспільного життя цифрових технологій актуалізує, зокрема необхідність оптимізації механізму реалізації конституційних прав людини і громадянина шляхом надання можливості їх здійснення, в тому числі й у цифровому форматі [7, с. 187]. Очікується також, що масова цифровізація усіх сфер суспільного життя значно спростить механізми забезпечення прав громадян. І якщо ще нещодавно потрібно було витратити значну кількість часу для реалізації окремих видів прав, то тепер реалізація більшості норм законодавства, створення та розірвання правовідносин стали оптимально доступними в один клік на екрані телефону. Органи і установи державного апарату стали доступними і відкритими, систематично звітуючи в онлайн середовищі про свою діяльність. Здійснення громадського контролю за діяльністю органів держави стало можливим без прив'язки до місця твого перебування, чи країни знаходження.

Разом з тим, у зв'язку з спрощенням механізму реалізації прав людини простежується негативна тенденція до появи окремих випадків зловживання учасниками цифрового суспільства своїми правами, особливо інформаційними. Безумовно, що перехід від аналогового до цифрового середовища відкриває безліч нових можливостей для людей і організацій, але й також може стати причиною зловживань правом на інформацію. Окремі громадяни, маючи завдяки тотальній діджиталізації безмежні можливості для реалізації інформаційних прав і витрачаючи мінімальну кількість свого часового і фінансового ресурсу, схильні зловживати правом на отримання інформації, створюючи при цьому додаткове навантаження на роботу державних органів в цілому. Проте, беручи до уваги обмеженість ресурсів державного органу, зрозуміло, що таке зловживання правом окремими громадянами призводить до зниження якості забезпечення прав інших осіб.

Ще одним з найбільш відчутних проявів зловживання правом на інформацію є масове створення та поширення неправдивої інформації. Фейкові новини можуть бути широко поширені в Інтернеті, викликаючи паніку серед населення, розпалюючи соціальні конфлікти та впливаючи на рішення людей і організацій. Тому з процесом тотальної діджиталізації стало ще більш важливим бути уважними до інформації, яку ми отримуємо чи поширюємо в мережі Інтернет. Необхідно розвивати критичне мислення та здатність розрізняти правдиву інформацію від рейкової та небезпечної.

Водночас важливо забезпечувати належний захист особистих даних та інших конфіденційних даних в Інтернеті, оскільки частими

проявами зловживання правом на інформацію є також крадіжка особистих даних інших осіб, вірусні атаки, спам та інші види небезпечної діяльності в Інтернеті. Тому будучи учасниками цифрового суспільства важливо також забезпечувати належний захист особистих та інших конфіденційних даних в Інтернеті, розвивати правові та етичні норми в цій сфері, підвищувати освіченість серед населення тощо.

Таким чином, діджиталізація держави, створюючи комфортні умови для реалізації прав добросовісних громадян, водночас сприяє і зростанню кількості випадків зловживання інформаційними правами недобросовісних користувачів. На нашу думку, на даному етапі існування цифрового суспільства розробка і втілення механізму протидії зловживанню такими правами є пріоритетним завданням держави задля якісного забезпечення прав усіх громадян.

Список використаної літератури

1. Деякі питання цифрового розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 56. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
2. Питання Міністерства цифрової трансформації: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.09.2019 № 856. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#n12> (дата звернення: 17.03.2023).
3. Про утворення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2020 № 595. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
4. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022 № 2807-IX. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191> (дата звернення: 17.03.2023).
5. Деякі питання підвищення рівня цифровізації сил безпеки та сил оборони України у період воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.02.2023 № 139. URL: <http://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-pidvyshchennia-rivnia-tsyfrovizatsii-s-a139> (дата звернення: 17.03.2023).
6. Козяровський С.В. Захист прав людини в інформаційному просторі. *Діджиталізація та права людини*: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Хмельницький, 30 березня 2021 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 180-183.
7. Костецька Т.А. Розвиток цифрової трансформації в Україні як умова забезпечення муніципальних прав і свобод. *Діджиталізація та права людини*: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м.Хмельницький, 30 березня 2021 року). Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2021. С. 187-190.

Лелюк Анастасія Сергіївна

Студентка 3 курсу ОП «Психологія»

факультету психології, політології та соціології

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, 23 березня 2023 р.

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Трансформація українського суспільства в цифрову еру»